

ЧОМУ ЦЕ ТАК НАЗИВАТЬСЯ?

Жила-була волошка... І здогадувалася синя квіточка, чому її ще називають «васильками», адже має корону з крайових лійкоподібних квітів довкола суцвіття кошик, а «васильки» у перекладі - «царські». Але якщо перекласти наукову назву цих рослин з латинської мови то мали б їх називати кентавриками синіми *Centaurea cyanus* L. (*cyanus* - синій).

У пелюстках квітів є синій антоціан - ціанін. Волошки не заперечували б проти назви «сині», але чому Карл Ліней назвав їх кентавриками? Кентаври - люди з тулубом коня. За грецькими міфами освічений і талановитий напівкінь Хірон лікував соком волошки рани міфічних героїв.

Символом своєї влади волошку вибрав німецький імператор Вільгельм I.

Кентавр Хірон, не схожий на своїх диких та нестримних лісових побратимів. Вчився у Аполлона і Артеміди, був мудрою і шляхетною істотою, якій природа відкривала свої таємниці - він знав цілющі властивості трав. Доброзичливий мудрець був наставником. У нього навчалися античні герої Ахіл (його вважали потомком Хірона), Тесей, Ясон (для його подорожі виготовив перший небесний глобус). Він навчав лікарському мистецтву бога лікування Асклепія та його синів Подалірія та Махаона. Тому Хірон вважають родоначальником медицини. Якби волошка знала міфи, то пишалася б своєю латинською назвою.

Хірон приятелював з Гераклом. Якось він поранився стрілою Геракла і дуже потерпав, бо Геракл просочував стріли отрутою. Кентавр страждав, і навіть смерть не могла полегшати його муки - він був безсмертним. Хірон вирі-

Проекту „КОЛОСКА”

шив поміняти своє життя на безсмертя Прометея. Він все життя допомагав іншим і помер героїчно. Олімпійські боги у знак пошани помістили його на небі у вигляді сузір'я Стрільця.

Крім кентаврів, у яких було чотири ноги, стародавні греки вигадали ще онокентаврів, у яких було дві ноги. Онокентавр „закодований” у знаку сузір'я Стрільця.

Жив-був Асклепій (лат. - Ескулап), син Аполлона і Короніди. Сьогодні ми так напівжартома називаємо лікарів. Асклепій старанно вчився у Хірона і став богом лікування. За високе лікарське мистецтво отримав від богів у дар безсмертя.

Якось Асклепій убив змію, що обвила його палицю, і побачив, як інша змія принесла в роті травичку і воскресила уби-

ту. Асклепій знайшов цю траву і воскрешав нею мертвих. Жезл, обвитий змією, є символом медицини, а на небі відтак з'явилося сузір'я Змієносця.

Асклепій жив довго. У нього буда дружина Епіона, дочки та три сини. Перший - Телесфор («корисний»). На честь другого і третього (Подалірія і Махаона) Карл Ліней назвав метеликів-вітрильників *Iphiclides podalirius* (LINNAEUS, 1758) та *Papilio machaon* (Linnaeus, 1758) відповідно. Дочок Асклепія поважали, як богинь: Гігією («здоров'я»), Панацею («всезцілююча») та Іасо («лікування»), а також Аглею, Акесо та Медитрину.

Махаон

Подалірій

Півонія

Подалірій та Махаон брали участь у поході на Трою і навіть сиділи в троянському коні. Талановиті учні кентавра Хірона були ще й мужніми воїнами на полі бою.

Не стерпів Зевс, що Асклепій порушує встановлений богами порядок – повертає до життя мертвих. Роздавати безсмертя належало лише богам! Убив він Асклепія блискавкою. Розгніваний Аполлон помстився за сина і перебив циклопів, які кували Зевсові блискавки.

За римською легендою відомий лікар Ескулап (у грецькій міфології - Асклепій) позаздрив своєму другу і помічнику Пеону, який вилікував коренем рослини тяжко пораненого Плутона. Отож, Ескулап вирішив отруїти занадто вмілого учня. Але Плутон не допустив убивства і перетворив свого рятівника на півонію. Назву роду «Піон» дав грецький філософ Теофраст на честь лікаря Пеона. Рослина широко використовується у народній медицині.

Є інша легенда про півонію. Якось володарка зеленого світу богиня Флора, вирішила назначити собі заступника. Зібралися всі рослини і обрали троянду. Півонія була категорично проти, вона

вважала себе найдостойнішою, надулася, почервоніла. Ця квітка – символ чванства. Флора наказала квітку і залишила її назавжди надутою і порожньою, щоб жоден метелик не подарував їй поцілунок. Ця легенда пізнього походження, бо дикі півонії мають не махрові квіти. Їх "цілують" не метелики, а мурашки. На пуп'янках півонії виступають крапельки солодкої густої рідини, яку любляють мурашки. У Китаї квітка півонії є символом кохання, їх культивували і вивели багато сортів.

